

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Bernt Forsberg
Miljöskyddshandläggare
010-2233249
bernt.forsberg@lansstyrelsen.se

Yttrande

1(2)

2021-07-02

559-5136-2021

Regeringskansliet

Miljödepartementet

m.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande med anledning av remiss i ärenden om tillåtlighet enligt miljöbalken och tillstånd enligt lagen om kärnteknisk verksamhet till anläggningar i ett sammanhängande system för slutförvaring av använt kärnbränsle och kärnavfall

---

M2018/00221

Länsstyrelsen i Uppsala län har tidigare i ett yttrande till regeringen den 11 september 2019, ert ärende M2018/00217, tillstyrkt att den sökta verksamheten för slutförvaring av använt kärnbränsle och kärnavfall vid Forsmark ska anses vara tillätlig. I yttrandet lämnades synpunkter på tillåtlighetsvillkor men med den tydliga avgränsningen att synpunkterna inte avsåg sökt verksamhet i Oskarshamns kommun. Länsstyrelsen har inte för avsikt att frånga det förhållningssättet när en remiss erhållits som gäller prövningen av en verksamhet utanför det egna länet.

I övrigt lämnar länsstyrelsen följande återkoppling med utgångspunkt från remissen.

Behovet av säkrad effektförsörjning i Uppsala län

Länsstyrelsen identifierade för några år sedan att stängningen av lokal elproduktion (kraftvärme, 100 MW) sammanföll med ökande elbehov och att elnätkapaciteten i länet nått sitt tak. Effektförsörjningen i länet har därefter varit en mycket prioriterad fråga för länsstyrelsen. Svenska kraftnät har beslutat att från år 2024 ska delar av produktionen vid Forsmarks kärnkraftverk avlänkas till Uppsala med omnejd genom åtgärder i stamnätet.

Ur länets perspektiv är således en säkrad produktion vid reaktorer i Forsmarks kärnkraftverk avgörande för effektförsörjningen under de kommande åren. Att en produktion vid kärnkraftverkets alla reaktorer är beroende av en fungerande mellanlagring av utbränt kärnbränsle är uppenbart.

Prövningsunderlagets innehåll

Länsstyrelsen har bevakat de allmänna intressena och lämnat synpunkter samt yttranden till domstolen i slutförvarsprövningen. Yttrandena har omfattat de frågor där länsstyrelsen har en särskild kompetens. Länsstyrelsen har inte haft någon särskild kompetens inom rent radiologiska frågor. I denna del har länsstyrelsen därför förlitat sig på Strålsäkerhetsmyndigheten (SSM) bedömningar som expertmyndighet.

Länsstyrelsen har genom sitt deltagande i den process som mynnade ut i mark- och miljödomstolens yttrande till regeringen i frågan om tillåtlighet fått en stor respekt för slutförvarsfrågans komplexitet och höga krav på faktamässiga underlag.

Mot den bakgrunden ser länsstyrelsen en risk för att en uppdelad prövning kan leda till att redan framtagna faktaunderlag behöver kompletteras och innebära fördyringar av processen. För närvarande anser dock inte länsstyrelsen att det föreligger några sådana brister i de delar av prövningsunderlaget som länsstyrelsen särskilt har yttrat sig över.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av länsråd Cecilia Magnusson med miljöskyddshandläggare Bernt Forsberg som föredragande. I den slutliga handläggningen har också Lennart Nordvarg, avdelningschef, samt Ida Lindén chef miljöskydds-enheten, medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Kopia

anna.berglund@regeringskansliet.se

anna.sanell@regeringskansliet.se

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Miljöenheten
Bernt Forsberg
010-2233249

YTTRANDE

1(1)

2019-09-10

559-3269-19

Regeringskansliet
Miljö- och energidepartementet
m.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över Svensk kärnbränslehantering AB:s kompletterande yttrande i ärende om tillståndsprövning enligt lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet av anläggningar i ett sammanhängande system för slutförvaring av använt kärnbränsle och kärnavfall

---

Dnr M2018/00221/Ke

Länsstyrelsen i Uppsala län har erhållit en remiss från Regeringskansliet gällande Svensk kärnbränslehantering AB:s kompletterande yttrande i ärende om tillståndsprövning enligt lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet av anläggningar i ett sammanhängande system för slutförvaring av använt kärnbränsle och kärnavfall.

Länsstyrelsen svarar på denna remiss så som tillsynsmyndighet över den miljöfarliga verksamheten, områdesskydd, skydd för djur- och växtarter samt natur och kulturmiljö. De aspekter som hör samman med joniserande strålning och säkerhet ligger utanför Länsstyrelsens uppdrag. När det gäller dessa frågor stödjer sig Länsstyrelsen på Strålsäkerhetsmyndighetens (SSM) utredning. SSM är expertmyndighet och remissinstans i Mark- och miljödomstolens prövning enligt miljöbalken när det gäller frågor rörande joniserande strålning. Länsstyrelsen hänvisar således till SSM som svar på denna remiss.

Landshövding Göran Enander har beslutat i detta ärende. Miljöskydds-handläggare Bernt Forsberg har varit föredragande. I den slutliga beredningen har också länsråd Johan von Knorring, avdelningschef miljöavdelningen Lennart Nordvarg, chef miljöskydds-enheten Ida Lindén samt miljöskyddshandläggare Lars Johnsson deltagit.

Beslutet har signerats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Så här hanterar vi dina personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa hittar du på www.lansstyrelsen.se/dataskydd

Kopia

anna.sanell@regeringskansliet.se

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Miljöskydds enheten
Bernt Forsberg
010-22 33 249

YTTRANDE

1(21)

2019-09-11

559-3276-2019

Regeringskansliet
Miljö- och energidepartementet
m.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över Svensk kärnbränslehantering AB:s kompletterande yttrande i ärende om tillåtlighetsprövning enligt 17 kap. miljöbalken av anläggningar i ett sammanhängande system för slutförvaring av använt kärnbränsle och kärnavfall

Ert dnr M2018/00217/Me

Länsstyrelsen i Uppsala län har erhållit en remiss från Regeringskansliet gällande Svensk kärnbränslehantering AB:s kompletterande yttrande i ärende om tillåtlighetsprövning enligt 17 kap. miljöbalken (1998:808) av anläggningar i ett sammanhängande system för slutförvaring av använt kärnbränsle och kärnavfall.

Länsstyrelsen i Uppsala län avgränsar sitt yttrande till att omfatta förslag till villkor i ett beslut om tillåtlighet och lämnar följande yttrande över remissen som berör tillåtlighetsfrågor, ert diarienummer M2018/00217/Me.

Sammanfattning

Länsstyrelsen i Uppsala län tillstyrker att den sökta verksamheten för slutförvaring av använt kärnbränsle och kärnavfall vid Forsmark ska anses tillåtlig. Länsstyrelsen anser att tillåtligheten ska vara beroende av vissa tillåtlighetsvillkor och yrkar på att de ges den innebörd som uttrycks i följande yttrande och i första hand enligt de förslag på villkor som Länsstyrelsen lämnar och i andra hand enligt de förslag till ändrade formuleringar som Länsstyrelsen lämnat på SKB:s förslag till villkor.

Länsstyrelsen anser generellt att antalet tillåtlighetsvillkor bör begränsas relativt de som SKB ingivit som förslag. Flera av villkorsförslagen bör i omformulerad form hänskjutas till en efterföljande prövning enligt miljöbalken för ytterligare villkorskrivning. Flera av SKB:s villkorsförslag enligt 17 kap. 7 § miljöbalken behöver också omformuleras eller utgå.

Länsstyrelsen anser i övrigt att det hade varit lämpligt att SKB:s förslag till tillåtlighetsvillkor först hade kommunicerats med tillsynsmyndigheterna innan de ingavs till regeringen. Några av villkorsförslagen som bolaget ingivit innebär en olämplig begränsning för preciserade villkor om skyddsåtgärder i en efterföljande tillståndsprövning i mark- och miljödomstolen. Länsstyrelsen anser att villkor som inkluderas i ett beslut om tillåtlighet ska tydliggöra hur påverkan på människors hälsa och miljö ska minimeras samt beakta att verksamheten kommer att bedrivas under lång tid.

Länsstyrelsens förslag till villkor för tillåtlighet

Länstyrelsen lämnar följande förslag till tillåtligheitsvillkor som ett förstahandsyrkande. Rubriksättningen följer den som SKB har använt i sitt villkorsförslag.

Säker strålmiljö

- i.* Det långsiktiga skyddet av människors hälsa och miljön från skadlig verkan av joniserande strålning, samt minimering av anläggningens påverkan på grundvattenförhållandena, ska vara styrande för utformningen av Kärnbränsleförvaret under mark samtidigt som påverkan på naturmiljön och klimatpåverkan samt övrig omgivningspåverkan minimeras.
- ii.* Kärnbränsleförvarets verksamhetsområde under respektive ovan mark utgörs av till detta beslut bifogade kartor med tillhörande koordinater.
- iii.* Utformningen av Kärnbränsleförvaret under mark ska redovisas till behöriga tillsynsmyndigheter enligt miljöbalken. Dessa uppgifter ska hållas uppdaterade i takt med att den successiva utbyggnaden fortskrider och även innehålla uppgifter om tidsplaner för planerade utbyggnationer de närmsta 3 åren.
- iv.* SKB ska under tiden fram till 10 år efter förslutning av Kärnbränsleförvaret bedriva en strukturerad omvärldsbevakning avseende följande frågor:
  - metoder och metodik avseende bevarande av information om slutförvaret efter slutlig förslutning;
  - metoder, metodik och resultat avseende övervakning av geologiska slutförvar efter slutlig förslutning.

Resultatet av omvärldsbevakningen ska redovisas löpande, minst vart femte år, till regeringen samt till Östhammars kommun och berörda tillsynsmyndigheter.

Redovisningen ska innefatta SKB:s motiverade ställningstagande när det gäller vilka åtgärder som bör vidtas inför, under och efter slutlig förslutning avseende informationsbevarande och övervakning av slutförvaret.

Ställningstagandet ska ske utifrån vid var tid tillämpliga lagkrav. Vid behov ska SKB i redovisningen uppmärksamma regeringen på behov av lagändringar.

Begränsad klimatpåverkan och frisk luft

- v. Slutförvarsverksamheten av utbränt kärnbränsle i Forsmark ska anläggas och drivas så att nollutsläpp av växthusgaser uppnås.

Bevarande och utvecklande av naturmiljöerna Forsmarksområdet

- vi. Anläggande och drift av Kärnbränsleförvaret ska ske med minsta möjliga negativa påverkan på naturmiljön i vatten och på land. SKB ska vidta åtgärder för att motverka, minimera och följa upp verksamhetens påverkan. Särskild vikt ska läggas vid att påverkan av grundvattensänkning och utsläpp till vatten minimeras.
- vii. Bevarandestatusen får inte försämrats för fridlysta arter till följd av verksamheten. Tillräckliga åtgärder ska vidtas för att undvika att verksamheten försvårar upprätthållandet av fridlysta arters bevarandestatus. Detta ska ske genom skadeförebyggande åtgärder, uppföljning och vid behov åtgärder för att ersätta förlorad ekologisk funktion.
- viii. Miljön i de fyra berörda natura 2000-områdena får inte påverkas negativt till följd av verksamheten. Ett program för uppföljning ska upprättas för natura 2000-områdena Kallriga, Skaten-Rångsen, Storskäret och Forsmarksbruk i syfte att följa upp effekterna av verksamheten. Vid behov ska åtgärder för att motverka skada på områdenas ingående arter och naturtyper vidtas. Programmet för uppföljning ska tas fram i samråd med, och godkännas, av tillsynsmyndigheten.
- ix. Särskilda åtgärder ska vidtas för att kompensera
- utsläpp av övergödande ämnen i vatten och
  - det intrång i riksintresset för naturvård som grundvattensänkning och markanspråk innebär.
- x. SKB ska upprätta och tillämpa en naturvårdsinriktad skötselplan för skogs- och våtmarksmiljöer i anslutning till Kärnbränsleförvaret i syfte att bibehålla och öka naturvärdena inom skötselområdet. Skötselplanen ska innehålla nödvändiga åtgärder för att bevara områdets ekologiska funktion för arterna gölgroda och gulyxne samt de åtgärder som ska vidtas för att kompensera intrånget i naturmiljön. Skötselplanen ska tas fram i samråd med samt godkännas av berörd tillsynsmyndighet. Skötselplanen ska ges in till, och godkännas, av berörd tillsynsmyndighet i god tid innan anläggningsarbetena för

Kärnbränsleförvarets ovanmarksdelar får påbörjas. Därefter ska en uppdaterad skötselplan ges in, och godkännas, av berörd tillsynsmyndighet minst var tionde år.

- xi.* Innan slutlig förslutning av Kärnbränsleförvaret ska en avslutande naturvårdsplan inlämnas till tillsynsmyndigheten som omfattar övervakning och kontroll samt efterbehandlingsåtgärder av verksamhetsområdet under en 10-årsperiod efter slutlig förslutning av Kärnbränsleförvaret. Planen ska ha till syfte att kunna skapa förutsättningar för att bevara och skapa värdefulla livsmiljöer.

God bebyggd miljö

- xii.* SKB ska upprätta och tillämpa en plan för nyttiggörande av de bergmassor som uppkommer under uppförande och drift av Kärnbränsleförvaret. Planen ska omfatta transporter av bergmassorna och innehålla en redovisning av tekniska och ekonomiska möjligheter till transport sjövägen relativt andra alternativ i syfte att minska belastningen på vägar i närområdet samt möjliggöra avsättning på längre avstånd från Kärnbränsleförvaret.

Länstyrelsen har inga övriga specifika villkorsförslag under rubriken *god bebyggd miljö*. Frågan om villkor för buller bör kunna hänskjutas till en efterföljande villkorsförskrivning i mark- och miljödomstolen under förutsättning att SKB:s villkorsförslag nr 19 inte inkluderas i ett beslut om tillåtlighet.

Kontakt med kommunerna under tillståndstiden

Länstyrelsen godtar SKB:s villkorsförslag 21.

Motivering respektive förtydliganden till Länsstyrelsens förslag till villkor

Nedan lämnas en motivering till några av Länsstyrelsens villkorsförslag ovan.

Villkor *iii.* För att en tillsynsmyndighet ska kunna bedriva en proaktiv tillsyn så behöver verksamhetsutövaren kommunicera kommande års planerade arbeten.

Villkor *iv.* Närmare motiv till att 10 år förslås som en brytpunkt och slutdatum återfinns i Länsstyrelsens remissvar till regeringen över utredningen *Ny kärntekniklag – med förtydligat ansvar (SOU 2019:16)*, regeringskansliets referens: M2019/00862/Ke.

Villkor v. Enligt 2 § första stycket p. 3 Klimatlag (2017:720) ska regeringen bedriva ett klimatpolitiskt arbete som är inriktat på att minska utsläppen av koldioxid och andra växthusgaser och att bevara och skapa funktioner i miljön som motverkar klimatförändring och dess skadliga effekter. Slutförvaret för utbränt kärnbränsle är en verksamhet som inte bedöms omfattas av begränsningen i 16 kap 2 c § miljöbalken. Det är således möjligt att besluta om villkor som begränsar utsläppen av bl.a. koldioxid. Utifrån detta perspektiv finns det skäl att reglera användningen av energi som ger upphov till växthusgasutsläpp. Länsstyrelsens uppfattning är att energianvändning är en fråga som utgör en tillåtlighetsfråga och därför behöver ett beslut om tillåtlighet ange en tydlig ram och målsättning för utsläpp av växthusgaser från verksamheten. Länsstyrelsen anser att slutförvaret av utbränt kärnbränsle är en verksamhet som kan bedrivas med nollutsläpp av växthusgaser.

Det föreslagna villkoret om nollutsläpp av växthusgaser kan preciseras vid en efterföljande prövning i mark- och miljödomstolen i fall inte regeringen lämnar närmare anvisningar eller avgränsningar i detalj. För att förtydliga hur ett preciserat villkor om nollutsläpp av växthusgaser skulle kunna utformas i ett tillståndsvillkor i mark- och miljödomstolen lämnar Länsstyrelsen följande exempel:

Byggnader ovan jord ska företrädesvis värmas eller kylas med spillvärme eller av energi producerad på ett sådant sätt att utsläppen av växthusgaser är noll eller negativa (mindre än noll).

Transporter bör företrädesvis ske med hjälp av förnyelsebar el där så är möjligt.

Bergmaterialhantering ovan och under jord bör i första hand ske med eldriven utrustning och i andra hand med utrustning som drivs med ickefossil energitillförsel. Utsläpp av växthusgaser från bergmaterialhanteringen och övrig verksamhet ska kompenseras så att utsläppen är noll eller negativa (mindre än noll).

Villkoret ska anses uppfyllt då utsläppen av växthusgaser är minst noll beräknat som ett genomsnittligt årsmedelvärde över en rullande 10-års cykel fram till förvarets förslutning.

Elström som används ska anses motsvara nollutsläpp om ursprungsgarantier från förnybara energikällor, registrerade i enlighet med

lagstiftningen om ursprungsgarantier för el¹, har förvärvats och annullerats under verksamhetsåret motsvara den nyttjade mängden el. Eventuell egenproducerad förnyelsebar energi ska också kunna anses motsvara nollutsläpp. Åtgärderna ske i Sverige och vara uppföljningsbara.

I den mån skyddsåtgärder behöver vidtas på annat håll för att kompensera för fossila bränslen mm, och för att tillföra negativa utsläpp av växthusgaser² i medelvärdesberäkningen för att nå nollutsläpp, ska åtgärderna ske i Sverige och vara uppföljningsbara.

Villkor vi-viii. Länsstyrelsen anser att det ur naturmiljösynpunkt finns behov av vi-viii. villkor för verksamhetens tillåtlighet för att värna följande allmänna intressen:

- Område av riksintresse för naturvården enligt 3 kap. miljöbalken.
- Natura 2000-områden tillika riksintressen enligt 4 kap. miljöbalken.
- Fridlysta arter.

Länsstyrelsen anser att villkoren i detta skede av prövningen kan vara av mer övergripande karaktär och att det vid ett tillstånd för verksamheten behövs fler och mer specificerade villkor för att värna naturmiljön. Åtaganden och villkor för ett miljöbalkstillstånd har föreslagits och diskuterats under domstolsförhandlingen. Länsstyrelsen förutsätter att dessa förslag kvarstår och kommer att behandlas vidare under tillståndsprocessen. Det finns även åtaganden och villkor i det vilandeförklarade artskyddsärendet (Mark- och miljödomstolens mål M4617-13) som är nödvändiga för att minimera påverkan på fridlysta arter.

Skadeförebyggande åtgärder, med tillhörande uppföljning, är en förutsättning för att säkerställa att risken för påtaglig skada inom riksintresseområdet minimeras, att miljön i de fyra berörda natura 2000-områdena inte påverkas negativt eller att bevarandestatus försämras för fridlysta arter, framförallt för arter som inte har gynnsam bevarandestatus och/eller är rödlistade såsom gölgröda och gulyxne, Av denna anledning anser Länsstyrelsen att det ska finnas sådana villkor i ett beslut om verksamhetens tillåtlighet.

¹ Lag (2010:601) om ursprungsgarantier för el samt tillhörande förordning (2010:853)

² Naturvårdsverkets rapport 6879, avsnitt 12 - Allmänt om kompletterande åtgärder och förstärkta nettoupptag i skog och mark mm

Villkor *ix*. Länsstyrelsen anser att det finns skäl att besluta om att kompensationsåtgärder ska vidtas för den påverkan som verksamheten ger upphov till trots skadeförebyggande åtgärder. Länsstyrelsen kan konstatera att det inte framgår av förarbetena till miljöbalken om kompensationsåtgärder får vägas in vid bedömningen av om en verksamhet ska tillåtas. I Naturvårdsverkets handbok 2016:1 förespråkas följande tillvägagångssätt:

Påverkan på naturvärden ska i första hand undvikas genom val av lämplig lokalisering, därefter ska tillräckliga skyddsåtgärder och anpassningar vidtas för att begränsa den påverkan som ändå riskerar att uppstå. När en lämplig plats har valts och alla rimliga skyddsåtgärder, anpassningar och återställningsåtgärder föreslagits ska prövningsmyndigheten bedöma om verksamheten eller åtgärden kan befaras medföra skada eller olägenhet av sådan betydelse att den ska förbjudas. Först efter att prövningsmyndigheten bedömt att verksamheten eller åtgärden kan tillåtas aktualiseras frågan om kompensationsåtgärder. Om påverkan från åtgärden eller verksamheten inte kan begränsas i tillräcklig utsträckning för att tillgodose miljöbalkens krav för att tillåta verksamheten bör kompensationsåtgärder inte läggas till grund för ett beslut att lämna tillstånd eller dispens.

Kompensationsåtgärder är med detta synsätt till skillnad från skadebegränsande åtgärder inte en del av projektet, utan tillkommer separat för att kompensera för oundvikliga negativa effekter som uppstår av en åtgärd eller verksamhet trots att alla rimliga skydds- och anpassningsåtgärder vidtagits. Efterbehandling eller återställande av ett verksamhetsområde är med detta synsätt inte att betrakta som kompensation, utan skadebegränsande åtgärder som är en del av projektet.³

Länsstyrelsen anser att detaljerade villkor om kompensation kan behandlas under den kommande tillståndsprocessen men att det ska framgå av ett tillåtlighetsbeslut vad som ska kompenseras. SKB har endast föreslagit kompensationsåtgärder för utsläpp till vattenrecipient vilket Länsstyrelsen anser är för begränsande. Länsstyrelsen anser att kompensation även ska vidtas för att ersätta skada på landmiljön, inklusive förekommande våtmarker och mindre vattenmiljöer, inom riksintresseområdet⁴.

³ Naturvårdsverkets handbok 2016:1, sida 43

⁴ Länsstyrelsens yttranden till mark och miljödomstolen i mål M1333-11 daterade 2016-05-20 och 2017-02-21.

Övriga yrkanden och synpunkter på SKB:s villkorsförslag

Länsstyrelsen lämnar följande synpunkter på villkorsförslag presenterade i bilaga 3 i SKB:s komplettering av tillåtlighetsprövningen enligt 17 kap miljöbalken (april 2019). Synpunkterna nedan följer SKB:s numrering och rubriksättning av villkorsförslagen. SKB:s villkorsförslag återges i kursivt. Där länsstyrelsen har förslag på alternativ formulering är texten understruken och ska i förekommande fall läsas som ett yrkande i andra hand i de fall formuleringen inte återges som förstahandsyrkande.

Säker strålmiljö

Villkorsförslag 1

Det långsiktiga skyddet av människors hälsa och miljön från skadlig verkan av joniserande strålning, samt begränsning av anläggningens påverkan på grundvattenförhållandena, ska vara styrande för utformningen av Kärnbränsleförvaret under mark.

Länsstyrelsen avstyrker ovanstående formulering. Länsstyrelsen anser att frågorna om joniserad strålning respektive påverkan på grundvattnet är de två viktigaste frågorna, men villkorsförslaget utformning riskerar att utesluta även andra frågor som är viktig för att tillåtlighet ska kunna medges. Villkoret bör därför ges följande utformning:

Det långsiktiga skyddet av människors hälsa och miljön från skadlig verkan av joniserande strålning, samt minimering av anläggningens påverkan på grundvattenförhållandena, ska vara styrande för utformningen av Kärnbränsleförvaret under mark samtidigt som påverkan på naturmiljön och klimatpåverkan samt övrig omgivningspåverkan minimeras.

Ovanstående formulering utgör även Länsstyrelsens yrkande i först hand, villkor i.

Villkorsförslag 2

SKB ska uppföra Kärnbränsleförvaret under mark inom de yttre gränser som framgår av avsnitt 5 i Bilaga 2.

Länsstyrelsen avstyrker ovanstående formulering. Det är oklart hur villkorsförslaget ska läsas. I fall villkoret avser att tvinga SKB att uppföra Kärnbränsleförvaret så anser Länsstyrelsen att det saknas lagstöd i miljöbalken för att tvinga en verksamhetsutövare att bedriva en verksamhet, dvs i detta fall uppföra ett kärnbränsleförvar. Kravet på uppförande av ett Kärnbränsleförvar bör därför inte hanteras som ett tillåtlighetsvillkor utan istället hanteras i särskild ordning.

I händelse av att villkor 2 avser att reglera inom vilket område verksamheten får bedrivas så brukar den frågan ofta hanteras inom det så kallade *allmänna villkoret* för en verksamhet. Länsstyrelsen anser emellertid att det i detta fall är lämpligt att avgränsningen för verksamhetsområdet finns i ett tillåtlighetsbeslut, men då ska inte villkoret formuleras så att det tvingar bolaget att utnyttja hela det område som framgår av avsnitt 5 i Bilaga 2. I övrigt anser Länsstyrelsen att i fall en avgränsning av verksamhetsområdet införs i ett beslut om tillåtlighet så ska en kartbilaga med verksamhetsområdets avgränsning biläggas beslutet mot bakgrund av att omfattningen på ansökan har medfört en begränsad överblickbarhet över prövningsunderlaget. Länsstyrelsen anser att verksamhetens avgränsning, såväl ovan som under jord, kan hanteras samlat på det sätt som uttrycks i Länsstyrelsens yrkande i första hand, villkor *ii*. I andra hand som ett uppdelat villkor för verksamhetsområdena ovan respektive under jord.

Villkorsförslag 3

Med utgångspunkt i den av SKB redovisade utformningen och inom de ramar som anges i avsnitt 5 i Bilaga 2 ska SKB löpande under den successiva utbyggnaden optimera Kärnbränsleförvaret i strålsäkerhetskänseende genom en platsanpassning som beaktar de kunskaper om bergets egenskaper på förvarsdjup som erhålls vid drivning av schakt och ramp samt under den successiva utbyggnaden. Platsanpassningen ska avse undermarksdelarnas närmare läge, djup och utformning, särskilt vad gäller deponeringstunnlar och deponeringshål. Platsanpassningen ska beakta bergets egenskaper i följande avseenden:

- *Förekomst av deformationszoner*
- *Geohydrologiska förhållanden, t.ex. zoner med betydande vattengenomsläpplighet*
- *Kemiska förhållanden*
- *Mekaniska egenskaper*
- *Termiska egenskaper*

De kriterier som är styrande för platsanpassningen ska redovisas för Strålsäkerhetsmyndigheten.

Länsstyrelsen avstyrker ovanstående formulering. Bolaget förslag till villkor 3 får i allt väsentligt anses ha ett innehåll som syftar till att hantera strålsäkerhetsfrågor av den karaktären att de bör inrymmas i SSM:s successiva prövning enligt kärntekniklagen. Utöver SSM:s prövning så behöver försiktighetsmått vidtas för att begränsa påverkan på närmiljön som inte utgörs av påverkan av radiologisk karaktär.

Villkorsförslaget hanterar inte dessa frågor eller hur avvägningen ska göras mellan frågor av radiologisk och icke radiologisk karaktär. Länsstyrelsen avstyrker därför formuleringen av föreslaget villkor och hänvisar istället till länsstyrelsens villkorsförslag *i.* som bör utgöra en tillräcklig ram i denna del för ett beslut om tillåtlighet.

I fall ett tillåtlighetsvillkor ska hantera geohydrologiska förhållanden mm enligt SKB:s förslag så bör det formuleras som ett krav på att tillämpa bästa möjliga teknik vid rampdrivning i zoner med betydande vattengenomsläpplighet, vilket innebär att rampen i först hand bör drivas fram med användande av en tunnelbormmaskin istället för traditionell sprängning i dessa zoner. Fördelen med en tunnelbormmaskin är att denna teknik typiskt sett kan förväntas ge färre nya sprickor i berget och därmed bör bättre förutsättningar uppnås att kunna hantera påverkan på grundvattennivåerna. Rampdrivning med tunnelbormmaskin istället för traditionell sprängning medför också ett tillförseln av kväve till recipienten minskar något då sprängmedel inte nyttjas för att avlägsna berg med hjälp av en tunnelbormmaskin. Sista stycket bör således ges följande formulering i villkorsförslaget:

De kriterier som är styrande för platsanpassningen ska redovisas för Strålsäkerhetsmyndigheten samt också beakta miljöbalkens krav på bästa möjliga teknik.

Ovanstående formulering utgör ett yrkande i andra hand. Länsstyrelsens yrkande i första hand är att villkorsförslaget inte inkluderas som ett villkor i tillåtlighetsprövningen med hänvisning till vad som anförts ovan.

Villkorsförslag 4

Utformningen av Kärnbränsleförvaret under mark ska redovisas till behöriga tillsynsmyndigheter enligt miljöbalken. Dessa uppgifter ska hållas uppdaterade i takt med att den successiva utbyggnaden fortskrider.

Länsstyrelsen avstyrker ovanstående formulering. Länsstyrelsen anser att det kan vara lämpligt att ta med ett villkor som hanterar Kärnbränsleförvarets successiva utbyggnad men det bör också innehålla en formulering som kan hantera de i tiden närmst förestående arbetena för att ge tillsynsmyndigheterna en lämplig framförhållning. Villkoret bör därför ges följande utformning.

Utformningen av Kärnbränsleförvaret under mark ska redovisas till behöriga tillsynsmyndigheter enligt miljöbalken. Dessa uppgifter ska hållas uppdaterade i takt med att den successiva utbyggnaden fortskrider och även innehålla uppgifter om tidsplaner för planerade utbyggnader de närmsta 3 åren.

Ovanstående formulering återfinns även som Länsstyrelsens yrkande i första hand, villkor *iii.*

Villkorsförslag 5

Om det finns särskilda skäl får mindre avvikelser från vad som anges i Bilaga 2 ske efter godkännande av behöriga tillsynsmyndigheter enligt miljöbalken. Avvikelsen får endast tillåtas om Strålsäkerhetsmyndigheten bedömer att avvikelsen inte försämrar säkerheten med avseende på olägenheter av joniserande strålning under drift samt efter förslutning.

Länsstyrelsen avstyrker SKB:s villkorsförslag 5. Innehållet i SKB:s villkorsförslag 5 har en otydlig avgränsning när det gäller vad som ska anses vara en mindre avvikelse. Länsstyrelsen ifrågasätter vidare om det är lämpligt respektive möjligt att i ett beslut om tillåtlighet införa en delegation av ovanstående art. I samband med en tillståndsprövning finns däremot en möjlighet för Mark- och miljödomstolen att delegera frågor av mindre betydelse med stöd av 22 kap 25 § tredje stycket miljöbalken. En sådan delegering kräver en närmare precisering av de delegerade frågorna. En svepande hänvisning till bilaga 2 enligt SKB:s förslag kan inte anses vara en tillräcklig precisering, i synnerhet med beaktande av verksamhetens art. Länsstyrelsen anser att ett eventuellt behov av ändringar som skulle kunna uppstå ska hanteras i särskild ordning genom domstolsförfarande eller motsvarande.

Länsstyrelsen yrkar i först hand på att villkorsförslaget lämnas utan avseende och i andra hand hänskjuts till mark- och miljödomstolen för hantering efter en komplettering med förtydliganden och preciseringar.

Villkorsförslag 6

SKB ska under tiden fram till förslutning av Kärnbränsleförvaret bedriva en strukturerad omvärldsbevakning avseende följande frågor:

- bevarande av information om slutförvaret efter slutlig förslutning;
- övervakning av geologiska slutförvar efter slutlig förslutning.

Resultatet av omvärldsbevakningen ska redovisas löpande, minst vart femte år, till regeringen samt till Östhammars kommun och berörda tillsynsmyndigheter.

Redovisningen ska innefatta SKB:s motiverade ställningstagande när det gäller vilka åtgärder som bör vidtas inför, under och efter slutlig förslutning avseende informationsbevarande och övervakning av slutförvaret. Ställningstagandet ska ske utifrån vid var tid tillämpliga lagkrav. Vid behov ska SKB i redovisningen uppmärksamma regeringen på behov av lagändringar.

Länsstyrelsen avstyrker ovanstående formulering. Länsstyrelsen anser att villkorsförslagets behov förtydligas så att det framgår att bevakningen behöver fortgå i

10 år efter förvarets förslutning⁵ samt med ett förtydligande om vilka fokusområden som omvärldsbevakningen bör ha enligt följande.

SKB ska under tiden fram till 10 år efter förslutning av Kärnbränsleförvaret bedriva en strukturerad omvärldsbevakning avseende följande frågor:

- metoder och metodik avseende bevarande av information om slutförvaret efter slutlig förslutning;*
- metoder, metodik och resultat avseende övervakning av geologiska slutförvar efter slutlig förslutning.*

Resultatet av omvärldsbevakningen ska redovisas löpande, minst vart femte år, till regeringen samt till Östhammars kommun och berörda tillsynsmyndigheter.

Redovisningen ska innefatta SKB:s motiverade ställningstagande när det gäller vilka åtgärder som bör vidtas inför, under och efter slutlig förslutning avseende informationsbevarande och övervakning av slutförvaret. Ställningstagandet ska ske utifrån vid var tid tillämpliga lagkrav. Vid behov ska SKB i redovisningen uppmärksamma regeringen på behov av lagändringar.

Ovanstående formulering återfinns även som Länsstyrelsens yrkande i första hand, villkor iv.

Begränsad klimatpåverkan och frisk luft

Villkorsförslag 7

SKB ska löpande under verksamhetstiden vidta åtgärder för att energiförbrukning samt utsläpp av klimatpåverkande gaser begränsas vid anläggande och drift av Kärnbränsleförvaret och inkapslingsdelen vid Clink. Så långt strålsäkerheten medger ska åtgärderna innefatta energihushållning och energieffektivitet i byggnader och anläggningar.

Länsstyrelsen avstyrker ovanstående villkorsförslag. Länsstyrelsen anser att ett tillåtighetsvillkor som avser verksamhetens klimatpåverkan är helt nödvändigt. SKB:s förslag till villkor 7 är emellertid allt för allmänt hållet och skulle kunna anses vara uppfyllt med en mycket liten ansträngningen. Villkorets formulering sätter inte tydlig nedre gräns och riskerar att leda till att ytterligare utredningar begärs och att frågan sätts på provotid. Slutförvaret är en verksamhet som kommer

---

⁵ Länsstyrelsen i Uppsala län yttrande 2019-09-02 gällande remiss av utredningen Ny kärntekniklag – med förtydligat ansvar (SOU 2019:16), regeringskansliets referens: M2019/00862/Ke

att pågå under flera årtionden och innebär en inte obetydlig användningen av energi och därmed klimatpåverkan av olika grad beroende på drift och utformning av anläggningen, i synnerhet i det inledande skedet. Frågor som berör klimat, dit energianvändning tillhör, behöver därmed hanteras inom ramen för tillåtlighetsprovning. Frågorna är inte heller av den arten att de går att sättas på provotid i och med att de har betydelse för tillåtligheten. Länsstyrelsen vill även peka på att hanteringen hos regeringen av den sökta verksamheten kan anses omfattas av 2 § klimatlagen (2017:720). Verksamheten bedöms inte omfattas av begränsningen i 16 kap 2 c § miljöbalken, dvs utgöra en verksamhet som omfattas av tillståndsplikt enligt lagen (2004:1199) om handel med utsläppsrätter.

Länsstyrelsen yrkar på att bolagets förslag till villkor 7 utgår och istället ges följande lydelse:

Slutförvarsverksamheten av utbränt kärnbränsle i Forsmark ska drivas och anläggas så att nollutsläpp av växthusgaser uppnås.

Ovanstående formulering återfinns även som Länsstyrelsens yrkande i första hand, villkor v. När de gäller de delar av slutförvarsverksamheten som finns i Oskarshamns kommun avstår Länsstyrelsen från att yttra sig.

Villkorsförslag 8

SKB ska löpande under verksamhetstiden vidta åtgärder för att begränsa utsläpp till luft av förorenande ämnen från SKB:s egna och upphandlade maskiner och fordon. SKB ska säkerställa att utsläppen inte bidrar till att någon vid var tid gällande miljökvalitetsnorm överträds.

Länsstyrelsen avstyrker ovanstående villkorsförslag. Villkorsförslaget ger ingen ytterligare avgränsning eller ram än vad som framgår av miljöbalken. Första meningen i villkorsförslag 8 är i allt väsentligt är synonymt med innebörden av 2 kap 3 § miljöbalken. Överskridande av en miljökvalitetsnorm är skäl för att ompröva ett tillstånd enligt 24 kap. 5 § första stycket p. 2 miljöbalken och är därför olämpligt att sätta som ram för utsläpp i ett beslut om tillåtlighet. Länsstyrelsen anser att de frågor om utsläpp till luft av den karaktären som omnämns i villkorsförslaget kan regleras och minimeras genom villkor i en efterföljande provning i mark- och miljödomstolen.

Länsstyrelsen yrkar på att villkorsförslag 8 lämnas utan avseende.

Bevarande och utvecklande av naturmiljöerna Forsmarksområdet

Villkorsförslag 9

SKB ska vid anläggandet och driften av Kärnbränsleförvaret vidta skyddsåtgärder för att begränsa utsläpp av övergödande ämnen till vattenrecipienten.

Länsstyrelsen avstyrker villkorsförslaget. Yrkandet är i första hand ett avstyrkande av ovanstående formulering. Länsstyrelsen anser att villkorsförslag 9 i allt väsentligt är synonymt med innebörden av 2 kap 3 § miljöbalken. Villkorsförslaget kan utgöra en ram för mer preciserade villkor i en efterföljande hantering hos Mark- och miljödomstolen om verksamheten beslutas vara tillåtlig. I händelse av att villkor med liknande innebörd som villkorsförslag 9 ska anses ingå som villkor i ett beslut om tillåtlighet så yrkar Länsstyrelsen på följande formulering, eftersom begreppet ”begränsas” behöver ersättas med ”minimeras” för att inte ge en olämplig eller otydlig avgränsning för vilka skyddsåtgärder som ska kunna vidtas:

SKB ska vid anläggandet och driften av Kärnbränsleförvaret vidta skyddsåtgärder för att minimera utsläpp av övergödande ämnen till vattenrecipienten.

Länsstyrelsen avstyrker SKB:s villkorsförslag och yrkar i andra hand om en ändring enligt ovan.

Villkorsförslag 10

I den mån det trots vidtagna skyddsåtgärder sker utsläpp av övergödande ämnen till vattenrecipienten, ska SKB vidta åtgärder för att kompensera för sådana utsläpp. Åtgärderna ska dimensioneras för att kompensera för utsläppen av övergödande ämnen fram till tidpunkten för slutlig förslutning.

Länsstyrelsen avstyrker SKB:s villkorsförslag med hänvisning till att behovet av kompensation är motiverat för den resterande delen av utsläppen i de fall utsläppen har minimerats med hjälp av skadeförebyggande åtgärderna. (Se motiveringen till Länsstyrelsen förslag till villkor nr ix.) Länsstyrelsen yrkar i första hand på att frågan om kompensation hanteras på det sätt som det uttrycks i Länsstyrelsen villkorsförslag ix och i andra hand enligt SKB:s förslag till formulering enligt nedan med ett tillägg i sista meningen om att intrång i riksintresset naturvård kompenseras fram till ansvaret överlämnas enligt nedan.

I den mån det trots vidtagna skyddsåtgärder sker utsläpp av övergödande ämnen till vattenrecipienten, ska SKB vidta åtgärder för att kompensera för sådana utsläpp. Åtgärderna ska dimensioneras för att kompensera för utsläppen av övergödande ämnen samt påverkan av grundvattensänkning och markanspråk inom riksintresset för naturvård fram till tidpunkten då ansvaret överlämnas efter slutlig förslutning.

Villkorsförslag 11

Om kompensationsåtgärder inte kan genomföras på grund av omständigheter utanför SKB:s kontroll, såsom svårigheter att få tillgång till mark för åtgärder till en rimlig kostnad, ska SKB och tillsynsmyndigheten samråda om möjligheterna att vidta andra lämpliga åtgärder.

Länsstyrelsen avstyrker villkorsförslag 11. Villkoret formulering medför att innehållet i villkorsförslag 9 och 10 ovan försvagas. Det föreslagna samrådsförfarandet innebär också att tillsynsmyndigheterna får högst begränsade möjligheter att kräva åtgärder i enlighet med villkorsförslag 9 och 10. Eventuella ändringar av tidigare beslutade kompensationsåtgärder bör ske genom domstolsprövning.

Länsstyrelsen yrkar på att villkorsförslag 11 lämnas utan avseende.

Villkorsförslag 12

Kärnbränsleförvarets ovanmarksanläggningar med tillhörande bergupplag och lakvattendamm ska anläggas inom de gränser som angetts i avsnitt 4 i Bilaga 2.

Länsstyrelsen anser att i fall villkorsförslaget tas med i ett beslut om tillåtlighet så ska en kartbilaga med de avgränsningar som avses i villkoret biläggas beslutet mot bakgrund av att omfattningen på ansökan har medfört en begränsad överblickbarhet över prövningsunderlaget för att senare återfinna detaljuppgifter i handlingar.

Länsstyrelsen yrkar i första hand på att ett villkor meddelas enligt Länsstyrelsen förslag till villkor *ii* och hänvisar i övrigt till vad som anförts som synpunkter på SKB:s villkorsförslag 2 ovan.

Villkorsförslag 13

Eventuella anläggningar för ventilationsstationer ska uppföras på i ansökan redovisade platser.

Länsstyrelsen avstyrker villkorsförslaget. I SKB:s komplettering redovisas en översiktlig karta över ventilationsstationernas placering samt en planerad väg till den ena stationen. En ventilationsstation upptar en markyta av ungefär 3 100 m². De båda ventilationsstationerna planeras i nära anslutning till värdefulla naturobjekt.

Inom påverkansområdet för den östra ventilationsstationen finns örtrika barrblandskogar av regionalt värde, klass 2. Dessutom angränsar ventilationsstationen till ett rikkärr som bedöms vara av nationellt värde, klass 1. Både barrskogarna och rikkärret bedöms vara känsliga för hydrologiska störningar. Ventilationsstationen söder om bergupplaget bedöms enligt SKB inte medföra några negativa konse-

kvenser på våtmarken som ligger direkt söder om stationen. Detta dock förutsatt att man inte gör intrång i våtmarken. Om så sker bedöms det medföra märkbara negativa konsekvenser på våtmarken⁶.

De båda stationernas slutliga påverkan på naturmiljön går inte att bedöma utifrån detta underlag. Länsstyrelsen anser dock att denna fråga inte är avgörande för tillåtligheten men att mer detaljerade kartor över vilka markområden som avses tas i anspråk för ventilationsstationerna liksom behovet av skadeförebyggande åtgärder för att minimera påverkan på naturmiljön behöver hanteras mer ingående under den kommande tillståndsprövningen.

Länsstyrelsen anser även att det inte är klarlagt att ventilationsschakten från omkring 500-meters djup behöver vara helt vertikala. Kan schakten som en skadeförebyggande åtgärd vinklas några grader, eller ges en annan utformning, så bör en möjlighet finnas att låta dessa mynna inom den del av verksamhetsområdet där övriga ovanjordsanläggningar ska uppföras, vilket torde medföra en minimering av de ytor av naturmark som behöver tas i anspråk. I händelse av att Regeringen ändå anser att SKB:s villkorsförslag ska godtas så yrkar Länsstyrelsen på att platser för ventilationsstationer, inklusive avgränsningar för naturmark som får tas i anspråk ska framgå av ett kartmaterial som bifogas ett beslut om tillåtlighet.

Länsstyrelsen yrkar i första hand på att utpekandet av plats för ventilationsstationer hänskjuts till en efterföljande prövning hos mark- och miljödomstolen och att i andra hand enligt vad som anförts ovan.

Villkorsförslag 14

Markanspråk för uppförandet av Kärnbränsleförvarets ovanmarksdelar ska utformas så att påverkan på vattenmiljöer och områden med skyddsvärd flora och fauna begränsas. Upplags- och uppställningsplatser och andra markanspråk på fastigheterna Östhammar Forsmark 6:20 och Forsmark 3:32 får inte förläggas utanför den i Bilaga 2, avsnitt 4 angivna begränsningslinjen. Installationer för övervakning och mätning får dock uppföras utanför den angivna begränsningslinjen, varvid påverkan på naturmiljön ska begränsas.

Länsstyrelsen avstyrker ovanstående formulering. Länsstyrelsen anser att anläggningar som avses uppföras i naturmark utanför den i bilaga 2, avsnitt 4, angivna begränsningslinjen behöver hanteras i enlighet med miljöbalkens bestämmelser, exempelvis samråd enligt 12 kap 6 § miljöbalken vid väsentlig ändring av naturmiljön. Villkorsförslaget syftar till att installationer för övervakning och mätning

⁶ SKB Rapport P-10-15, Konsekvensbedömning av påverkan på naturvärden av anläggande och drift av slutförvar för använt kärnbränsle i Forsmark, s. 32

ska få uppföras utanför den i bilaga 2, avsnitt 4, angivna begränsningslinjen. Länsstyrelsen anser att det inte kan anses ingå i ett medgivet tillstånd att fritt välja sådana områden i naturmiljö då konsekvenserna inte är utredda. Sådana åtgärder innebär en utökning av verksamhetsområdet och ska prövas i särskild ordning.

Området har höga naturvärden som riskerar att påverkas negativt av ianspråktagande av mark, förändrad hydrologi, störning under känslig tidpunkt på året etcetera. Länsstyrelsen har dock inget att invända ur naturmiljösynpunkt vad gäller placering av sådana etableringar på industrimark, vilket Länsstyrelsen tolkar som redan hårdgjorda ytor utan betydelse för naturmiljön.

Länsstyrelsen anser att villkoret ska omformuleras enligt följande:

Markanspråk för uppförandet av Kärnbränsleförvarets ovanmarksdelar ska utformas så att påverkan på vattenmiljöer och områden med skyddsvärd flora och fauna minimeras. Upplags- och uppställningsplatser och andra markanspråk på fastigheterna Östhammar Forsmark 6:20 och Forsmark 3:32 får inte förläggas utanför den i Bilaga 2, avsnitt 4 angivna begränsningslinjen.

Villkorsförslag 15

Anläggande och drift av Kärnbränsleförvaret ska ske på så sätt att negativ påverkan på gölar och våtmarker till följd av grundvattenbortledning begränsas. SKB ska vidta åtgärder för att begränsa, motverka och följa upp verksamhetens påverkan till följd av grundvattenbortledningen.

Länsstyrelsen avstyrker ovanstående formulering. I fall villkorsförslaget inkluderas i ett beslut om tillåtlighet så behöver det följas upp med mer specifika villkor och skyddsåtgärder i en efterföljande prövning i mark- och miljödomstolen. Det är vidare viktigt att begreppet ”begränsas” ersätts med ”minimeras” för att inte ge en olämplig eller otydlig avgränsning för vilka skyddsåtgärder som ska kunna vidtas.

Anläggande och drift av Kärnbränsleförvaret ska ske på så sätt att negativ påverkan på gölar och våtmarker till följd av grundvattenbortledning minimeras. SKB ska vidta åtgärder för att minimera, motverka och följa upp verksamhetens påverkan till följd av grundvattenbortledningen.

Länsstyrelsen anser att innehållet i villkorsförslag 15 inryms i Länsstyrelsen förslag till villkor *vi till x*, vilket är Länsstyrelsen yrkande i först hand. I andra hand yrkar Länsstyrelsen att villkoret ges en formulering enligt förslaget ovan.

Villkorsförslag 16

Inom ramen för vad platsanpassningen medger ska SKB utforma Kärnbränsleförvarets undermarksdelar så att uttaget av berg minskar i möjlig mån. Det sammanlagda uttaget av berg för Kärnbränsleförvarets undermarksdelar får inte överstiga 3,1 miljoner m³ teoretisk fast bergvolym.

Under förutsättning att Länsstyrelsens villkorsförslag under rubriken "Bevarande och utvecklande av naturmiljöerna Forsmarksområdet" godtas har Länsstyrelsen inga synpunkter på villkorsförslaget. Länsstyrelsen ser dock inget hinder för att innehållet i villkorsförslaget hanteras i prövningen i mark- och miljödomstolen, i synnerhet innehållet i den sista meningen i villkorsförslaget.

Villkorsförslag 17

SKB ska upprätta och tillämpa en naturvårdsinriktad skötselplan för underhåll av skogsmark i anslutning till Kärnbränsleförvaret samt för att gynna områdets höga naturvärden i våtmarker och gölar. Skötselplanen ska syfta till att bibehålla och öka naturvärdena inom skötselområdet samt till att höja habitatkvaliteten avseende gulyxne och, där det är möjligt, gölgroda utan att motverka andra höga naturvärden.

Länsstyrelsen avstyrker ovanstående formulering samt anser att en tydligare formulering krävs gällande upprätthållandet av ekologisk funktion för arterna gölgroda och gulyxne och de kompensationsåtgärder som ska vidtas. Vidare anser Länsstyrelsen att skötselplanen ska tas fram i samråd med tillsynsmyndigheten för att säkerställa att allmänna intressen beaktas i tillräcklig utsträckning. Länsstyrelsen anser att villkoret ska omformuleras enligt följande:

SKB ska upprätta och tillämpa en naturvårdsinriktad skötselplan för skogs- och våtmarksmiljöer i anslutning till Kärnbränsleförvaret i syfte att bibehålla och öka naturvärdena inom skötselområdet. Skötselplanen ska innehålla nödvändiga åtgärder för att bevara områdets ekologiska funktion för arterna gölgroda och gulyxne samt de åtgärder som ska vidtas för att kompensera intrånget i naturmiljön. Skötselplanen ska tas fram i samråd med samt godkännas av berörd tillsynsmyndighet. Skötselplanen ska ges in till, och godkännas, av berörd tillsynsmyndighet i god tid innan anläggningsarbetena för Kärnbränsleförvarets ovanmarksdelar får påbörjas. Därefter ska en uppdaterad skötselplan ges in till berörd tillsynsmyndighet minst var tionde år.

Ovanstående formulering återfinns även som Länsstyrelsens yrkande i första hand, villkor x.

God bebyggd miljö

Villkorsförslag 18

SKB ska upprätta och tillämpa en plan för nyttiggörande av de bergmassor som uppkommer under uppförande och drift av Kärnbränsleförvaret. Planen ska omfatta transporter av bergmassorna och beakta möjligheterna till transport sjövägen i syfte att minska belastningen på vägar i närområdet samt möjliggöra avsättning på längre avstånd från Kärnbränsleförvaret.

Länsstyrelsen avstyrker ovanstående formulering eftersom villkorsförslaget är otydligt, dels då planens omfattning och innehåll är vagt preciserat, dels att villkoret inte sätter en gräns för en minsta andel av bergmassorna som ska transporteras sjövägen. Länsstyrelsen anser att det kan finnas fog för att i en efterföljande prövning i mark- och miljödomstolen hantera frågan om hur stor andel som lämpligen ska transporteras sjövägen.

SKB ska upprätta och tillämpa en plan för nyttiggörande av de bergmassor som uppkommer under uppförande och drift av Kärnbränsleförvaret. Planen ska omfatta transporter av bergmassorna och innehålla en redovisning av tekniska och ekonomiska möjligheter till transport sjövägen relativt andra alternativ i syfte att minska belastningen på vägar i närområdet samt möjliggöra avsättning på längre avstånd från Kärnbränsleförvaret.

Ovanstående formulering återfinns även som Länsstyrelsens yrkande i första hand, villkor *xii*.

Villkorsförslag 19

SKB ska erbjuda bullerskyddande åtgärder till ägare av fastighet som vid tiden för detta beslut används som permanentbostad, belägen utmed väg 76 och 292 mellan Forsmark och Hargshamn, och som till följd av anläggande och drift av Kärnbränsleförvaret bedöms utsättas för bullernivåer utomhus vid fasad över 60 dBA dygnsekvivalent ljudnivå eller över 75 dBA maximal ljudnivå. Åtgärderna ska syfta till att innehålla följande beräknade riktvärden, i den mån det är tekniskt möjligt och ekonomiskt rimligt:

- 30 dBA dygnsekvivalent ljudnivå och 45 dBA maximal ljudnivå inomhus.
- 55 dBA dygnsekvivalent ljudnivå och 70 dBA maximal ljudnivå vid uteplats, detta krav gäller dock endast fastighet som inte redan har en uteplats där nivåerna innehålls.

Länsstyrelsen avstyrker villkorsförslaget. Villkoret är olämpligt formulerat då avgörandet om villkorets faktiska innehåll hänskjuts till ett senare avgörande hos

tillsynsmyndigheten om vad som är *tekniskt möjligt och ekonomiskt rimligt*. Detta förfarande bör inte godtas vid ett ställningstagande om verksamhetens tillåtlighet. SKB behöver komplettera med ett preciserat underlag om vilka fastigheter som inte anses vara möjliga att åtgärda inom den föreslagna rimlighetsavvägningen för att det ska vara möjligt att ta ställning till om villkorsförslaget är väl avvägt. I övrigt anser Länsstyrelsen att ekvivalentnivåer ska anges som begränsningsvärden samt att tillsynsmyndigheten ska kunna begära att uppföljning av villkoret sker genom mätning. Länsstyrelsen yrkar på att en närmare regleringen av buller från verksamheten hänskjuts till en efterföljande tillståndsprövning i mark- och miljödomstolen. I fall ett tillåtlighetsvillkor för buller ska formuleras bör det ges följande formulering.

Buller från slutförvarsverksamheten och tillhörande vägtransporter ska minimeras.

Länsstyrelsen yrkar i första hand att frågan hänskjuts till en efterföljande prövning hos mark- och miljödomstolen och i andra hand att villkoret ges en formulering enligt Länsstyrelsens förslag ovan.

Villkorsförslag 20

Länsstyrelsen i Uppsala län avstår från att lämna synpunkter då villkoret avser SKB:s verksamhet i Oskarshamns kommun

Kontakt med kommunerna under tillståndstiden

Villkorsförslag 21

SKB ska med Östhammars kommun och behöriga tillsynsmyndigheter, samt myndigheter och organisationer som kommunen kan föreslå, minst en gång per år mötas för att avhandla lokala miljöfrågor utifrån miljöbalkens mål och tillämpningsområde. Inom ramen för dessa möten ska SKB fortlöpande lämna information om sådana förhållanden i verksamheten vid Kärnbränsleförvaret som kan ge upphov till lokal miljöpåverkan eller som är av betydelse för kommunen. SKB ska svara för kostnader för möteslokaler och liknande.

Länsstyrelsen har inga synpunkter på villkorsförslaget.

Villkorsförslag 22

Länsstyrelsen i Uppsala län avstår från att lämna synpunkter då villkoret avser SKB:s verksamhet i Oskarshamns kommun.

2019-09-11

559-3276-2019

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Göran Enander med miljöskyddshandläggare Bernt Forsberg som föredragande. I den slutliga handläggningen har även länsråd Johan von Knorring, avdelningschef Lennart Nordvarg, chef miljöskydds-enheten Ida Lindén, chefen för enheten för vatten- och naturtillsyn Urban Westerlind, länsjurist Anna Runius, naturvårdshandläggare Emila Wolfhagen, vattenhandläggare Daniel Melin samt miljöskyddshandläggare Lars Johnsson medverkat.

Beslutet har signerats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Så här hanterar vi dina personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa hittar du på www.lansstyrelsen.se/dataskydd

Kopia

lina.osterberg@regeringskansliet.se